

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/161317,74-lata-temu-Wojskowy-Sad-Rejonowy-w-Warszawie-skazal-rotmistrza-Witolda-Pilecki.html>
26.04.2024, 17:48

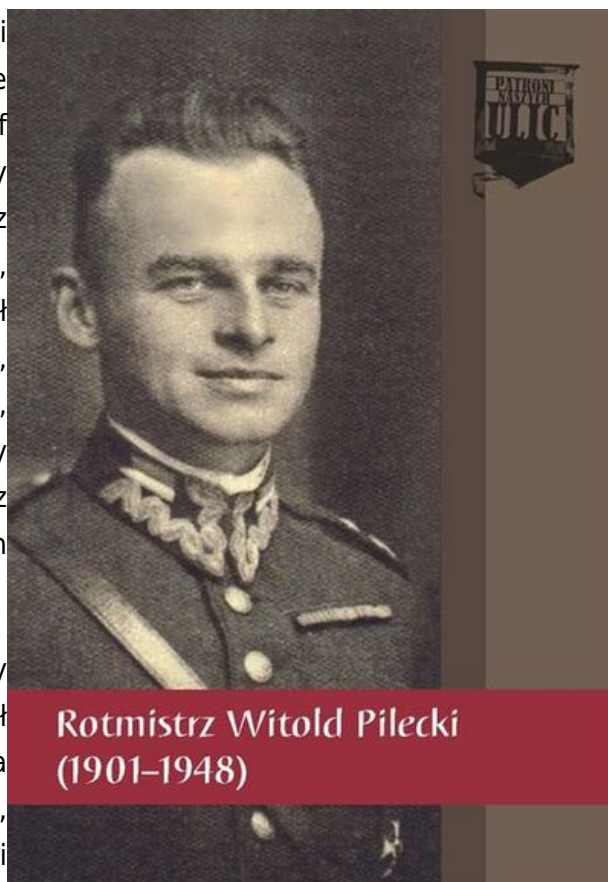
74 lata temu Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie skazał rotmistrza Witolda Pileckiego na karę śmierci

Data publikacji 15.03.2022

15 marca 1948 r. rotmistrz Witold Pilecki został skazany na karę śmierci. W składzie sędziowskim zasiadali: Jan Hryckowian, Józef Badecki i Stefan Nowacki. 3 maja Najwyższy Sąd Wojskowy, w składzie Kazimierz Drohomirecki, Roman Kryże, Leo Hochberg, Jerzy Kwiatkowski i Rubin Szwajg, utrzymał wyrok w mocy. 25 maja 1948 r., komunistyczną metodą strzałem w tył głowy, wyrok wykonano. Pilecki jest uznawany powszechnie za jednego z najodważniejszych i najwierniejszych żołnierzy Rzeczypospolitej.

Witold Pilecki pochodził z rodziny szlacheckiej herbu Leliwa. Wychowany został w tradycjach patriotycznych, od dzieciństwa działał w podziemnym polskim harcerstwie, a następnie w Polskiej Organizacji Wojskowej. W 1918 r. wstąpił do odrodzonego Wojska Polskiego i wziął udział w wojnie polsko-bolszewickiej. Po jej zakończeniu został zdemobilizowany i rozpoczął studia na Uniwersytecie Wileńskim.

Witold Pilecki po raz kolejny mundur założył w sierpniu 1939 r. W czasie kampanii wrześniowej walczył do 17 października 1939 r., kiedy to rozwiązał swój oddział i przeszedł do konspiracji. Przedostał się do Warszawy, gdzie nawiązał kontakt z Tajną Armią Polską. Podjął się wykonania zadania rozpoznania obozów koncentracyjnych, które niemieckie władze okupacyjne tworzyły na byłych ziemiach polskich. Dał się ująć 19 września 1940 r.

Rotmistrz Witold Pilecki

w łapanie w Warszawie, 22 września trafił do KL Auschwitz.

Na terenie obozu rotmistrz Pilecki stworzył podziemną organizację Związek Organizacji Wojskowych, która zajmowała się wspieraniem morale więźniów, przekazywaniem im pomocy materialnej z zewnątrz oraz przesyłaniem informacji do i z obozu. 27 kwietnia 1943 r. zbiegł z obozu i włączył się w działalność Armii Krajowej. Przekazał swoim przełożonym informacje, które zebrał na temat KL Auschwitz.

Pilecki działał w Komendzie Głównej AK, wzięł udział w powstaniu warszawskim jako dowódca oddziału w zgrupowaniu Chrobry II. Po kapitulacji powstania trafił do niemieckich obozów jenieckich. Został uwolniony 8 maja 1945 z Oflagu VIIA w Murnau i przydzielony do oddziałów 2 Korpusu Polskiego.

Rotmistrz Pilecki zdecydował się na powrót do Polski i tworzenie tam struktur organizacji „Nie”. Nowa sieć zajmowała się zbieraniem dla Rządu Rzeczypospolitej na Obczyźnie informacji na temat sytuacji panującej w powojennej Polsce, działalności Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego, Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Od 1946 r. Witold Pilecki znalazł się w zainteresowaniu komunistycznego kontrwywiadu, który obserwował go jako podejrzanego o działalność szpiegowską. 8 maja 1947 r. został aresztowany i osadzony w więzieniu na ul. Rakowieckiej w Warszawie. Po brutalnym śledztwie prowadzonym przez funkcjonariuszy urzędu bezpieczeństwa, m. in. Eugeniusza Chimczaka, postawiono mu zarzuty prowadzenia działalności wywiadowczej na rzecz rządu emigracyjnego, przygotowanie zamachów, gromadzenie broni oraz używanie fałszywych dokumentów. Oskarżycielem był wiceprokurator Naczelnej Prokuratury Wojskowej, były AKowiec, mjr Czesław Łapiński.

Wyrok śmierci orzeczony 15 marca został wykonany 25 maja 1948 r. w więzieniu mokotowskim poprzez strzał w tył głowy. Wykonawcą wyroku był Piotr Śmietański zwany „Katem z Mokotowa”. Witolda Pileckiego pochowano w bezimiennym grobie, do dzisiaj nie odnaleziono jego ciała, a sprawców nie osądzono.

W PRL postać Witolda Pileckiego została skazana na damnatio memoriae. Dopiero po obaleniu totalitarnego systemu komunistycznego możliwe było przywracanie pamięci o nim. 1 października 1990 r. Wojskowy Sąd Najwyższy uchylił wyrok z 1948 r. W 2006 r. Witold Pilecki został odznaczony przez Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego Orderem Orła Białego. Jego imieniem nazwano 6. Mazowiecką Brygadę Obrony Terytorialnej oraz liczne drużyny harcerskie, szkoły i ulice. 25 maja, dzień jego śmierci, został uznany przez Parlament Europejski za Europejski Dzień Bohaterów Walki z Totalitaryzmem.

W 2008 r. Instytut Pamięi Narodowej opublikował album autorstwa Jacka Pawłowicza pt. [„Rotmistrz Pilecki, 1901–1948”](#). W 2017 r. rotmistrzowi Pileckiemu została również poświęcona wystawa przygotowana przez gdański oddział IPN. Wystawa dostępna online <https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/wystawy/biografie-elementarne/138580,Witold-Pilecki.html>.

W serii „Patroni naszych ulic” ukazała się również publikacja poświęcona Rotmistrzowi, która jest dostępna w wersji cyfrowej pod adresem <https://przystanekhistoria.pl/pa2/biblioteka-cyfrowa/patroni-naszyc-ulic/24163,Rotmistrz-Witold-Pilecki-19011948.html>

W portalu przystanekhistoria.pl znajduje się wiele artykułów poświęconych Witoldowi Pileckiemu, które są dostępne w zakładce tematycznej <https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/witold-pilecki>. Zapraszamy do zapoznania się z ich treścią.

W 2018 r. ukazała się książka, będąca efektem współpracy wielu instytucji (w tym m.in. IPN) i organizacji współpracujących w ramach Platformy Europejskiej Pamięci i Sumienia pt. *„Aby pamięć przetrwała. Dziedzictwo totalitaryzmu w Europie. Zbiór tekstów dla uczniów szkół średnich z całej Europy*, pod red. Gillian Purves. Zamiarem twórców projektu było opracowanie zbioru tekstów, który mógłby dzisiejszą młodzież europejską zainteresować najnowszą historią kontynentu, jeszcze w poprzednim pokoleniu siłą podzielonego na dwie części. Wśród licznych artykułów znajduje się biogram Witolda Pileckiego. Całość można pobrać z poniższego linku: <https://ipn.gov.pl/pl/publikacje/ksiazki/55321,Aby-pamiec-przetrwala-Dziedzictwo-totalitaryzmu-w-Europie.html>